

Poziv za zakonsko omejitev uporabe zasebnih telefonov in drugih digitalnih naprav v vzgojno-izobraževalnih ustanovah

Številne evropske države, kot so Norveška, Švedska, Finska, Nizozemska, Belgija, Latvija, Luksemburg, Francija, Italija, Grčija, Madžarska, Španija, Irska in Združeno kraljestvo, so sprejele ali zasnovale zakonodajo, ki omejuje ali prepoveduje uporabo zaslonskih tehnologij v vrtcih in šolah. Te odločitve so podprte z raziskavami, ki opozarjajo na škodljive učinke prekomerne rabe telefonov in drugih zaslonskih (digitalnih) naprav na zdravje otrok in mladine ter njihovo sposobnost učenja in druženja.

Tudi v Sloveniji otroci in mladostniki vse več časa preživijo pred zasloni, kar prispeva k:

- motnjam pozornosti, težavam pri branju in razumevanju snovi ter padcu učne uspešnosti,
- duševnim težavam, kot so tesnoba, depresija in nizka samopodoba, ter z njimi povezanim pojavom, npr. samopoškodovanju in samomorilnosti,
- zmanjšanju telesne aktivnosti, kar vodi v prekomerno telesno težo, težave z vidom, okrnjeno motoriko, motnje spanja, utrujenost,
- zmanjšanju druženja s prijatelji in družino ter posledično k zmanjšanju empatije,
- izpostavljenosti vsebinam, ki niso primerne za razvoj otrok in mladine,
- zlorabam, nadlegovanju in medvrstniškemu nasilju,
- digitalni zasvojenosti.

Šole in vrtci naj bodo **varno in zdravo okolje**, kjer se otroci učijo, ustvarjajo in družijo, ne pa prostor, kjer se pogloblja zasvojenost s tehnologijami in povečuje nasilje.

Vlado Republike Slovenije, Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje ter vse pristojne institucije pozivamo, da v sodelovanju s strokovno in zainteresirano javnostjo:

- 1. Nemudoma oblikujejo in sprejmejo zakonodajne ukrepe za učinkovito omejitev uporabe zasebnih telefonov in drugih zaslonskih (digitalnih) naprav za otroke in mladostnike v vzgojno-izobraževalnih ustanovah v Republiki Sloveniji.**
- 2. Spodbujajo vzgojo in izobraževanje o smiselnih in zdravi rabi informacijskih in komunikacijskih tehnologij**, da se mladi pravočasno spoznajo s prednostmi in pastmi digitalizacije.
- 3. Podprejo prenos dobrih praks iz držav, kjer so uvedli podobne ukrepe**, ter jih ustrezno prilagodijo slovenskim razmeram.
- 4. Otrokom in mladim omogočijo pravico do zdravega razvoja**, zapisano v Ustavi Republike Slovenije. Država je posebej dolžna varovati otroke pred gospodarskim, socialnim in duševnim izkoriščanjem in drugimi oblikami zlorab, ki vstopajo v učilnice in otroške igralnice.

Podpisniki poziva se zavedamo, da je vsak od nas soodgovoren za reševanje problema pri sebi in v družini. Hkrati pa verjamemo, da lahko z razmeroma preprostim sistemskim ukrepom, podprtim z ozaveščanjem in izobraževanjem o varni rabi tehnologij in spleta, vsaj deloma zaščitimo otroke, mlade in tudi odrasle pred negativnimi posledicami uporabe telefonov in podobnih digitalnih naprav. S predlogom ne želimo nasprotovati družbenemu in tehnološkemu napredku. Nasprotno: zamišljamo si, da je prihodnost lahko ukrojena po meri ljudi in poleg priklopa na digitalne naprave dopušča tudi odklop.

Ime in priimek: dr. Nataša Pirc Musar **Ustanova:** PREDSEDNICA REPUBLIKE

Kraj in datum: Ljubljana, 17.2.2025 **Podpis:** Nataša Pirc Musar